

Прес-служби судів: погляд зсередини

Результати всеукраїнського
опитування співробітників
та співробітниць комунікаційних
команд судів України

Прес-служби судів: погляд зсередини. Результати всеукраїнського опитування співробітників та співробітниць комунікаційних команд судів України / Автор: Назарій Боярський, редакція: Валерія Рибак — Київ, 2019 рік — 40 с.

Ця публікація підготовлена відповідно до даних всеукраїнського опитування представників (-ць) судів у 2018 році, що присвячене діяльності та розвитку інституту прес-служб судів в Україні та проведене ГО «Вектор прав людини». Дане опитування є частиною комплексу дій для з'ясування думки сторін, задіяних у взаємодії з прес-службами судів України, для належного розвитку цієї інституції.

«Прес-служби судів: погляд зсередини. Результати всеукраїнського опитування співробітників та співробітниць комунікаційних команд судів України» підготовлено ГО «Вектор прав людини» в межах проекту Центру політико-правових реформ «Посилення ролі громадянського суспільства у забезпеченні демократичних реформ і якості державної влади» за підтримки Європейського Союзу. Думки, висловлені у даній публікації, жодною мірою не відображають офіційної позиції Центру політико-правових реформ та Європейського Союзу.

**СУД ЛЮДСЬКОЮ
МОВОЮ**
#trial in simple words

Центр політико-правових
реформ

Дизайн та верстка: Михайло Федішак.

Зміст

**Методологія опитування співробітників (-ць) судів
щодо функціонування прес-служб 5**

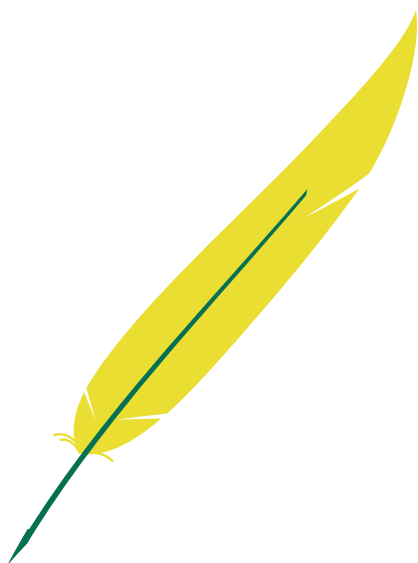
Результати опитування 11

Висновки 31

Рекомендації 36

Методологія опитування співробітників (–ць) судів щодо функціонування прес-служб

Для з'ясування ситуації із функціонуванням прес-служб судів експерти (-ки) ГО «Вектор прав людини» розробили анкету, що лягла в основу цього дослідження. Ознайомитись із змістом анкети можна за посиланням: <https://goo.gl/LWeMFe>.

Наведені в анкеті запитання були такими:

Інформація про учасників (-ць) опитування

1. Електронна адреса
2. Назва суду
3. Ланка суду (можна обрати лише один варіант):
 - місцевий суд
 - апеляційний суд
 - Верховний Суд
 - Конституційний Суд України
4. Прізвище та ім'я особи, яка надає відповідь
5. Ваша посада в суді
6. Контактний телефон

Організаційна складова

1. Чи у суді наявна посада прес-секретаря (-ки) суду як самостійна одиниця чи за сумісництвом?

- як самостійна одиниця
- за сумісництвом
- інше (вільна відповідь)

2. Чи працюють у суді судді-спікери (-ки)? Якщо так, то оберіть, будь ласка, варіант «Існують», а в графі «Інше» вкажіть їхню кількість. Якщо ні, то оберіть, будь ласка, варіант «Відсутні».

- існують
- відсутні
- інше (вільна відповідь)

3. Чи затверджене судом положення про прес-службу?

(Якщо документ взагалі відсутній, зазначте варіант «Ні, не затверджене». Якщо документ наявний і доступний в електронному вигляді на сайті суду, то надайте, будь ласка, посилання у графі «Інше». Якщо документ наявний, але не доступний на сайті суду, то надішліть його, будь ласка, на електронну адресу trialinsimplewords@gmail.com)

- ні, не затверджене
- так, але на сайті суду не доступне; надіслано на електронну адресу trialinsimplewords@gmail.com
- інше (вільна відповідь)

4. Чи затверджений судом порядок взаємодії апеляційного суду з представниками засобів масової інформації?

(Якщо документ взагалі відсутній, зазначте варіант «Ні, не затверджений». Якщо документ наявний і доступний

в електронному вигляді на сайті суду, то надайте, будь ласка, посилання у графі «Інше». Якщо документ наявний, але не доступний на сайті суду, то надішліть його, будь ласка, на електронну адресу trialinsimplewords@gmail.com)

- ні, не затверджений
- так, але на сайті суду не доступне; надіслано на електронну адресу trialinsimplewords@gmail.com
- інше (вільна відповідь)

5. Чи затверджена судом комунікаційна стратегія періодом на 2018 чи наступні роки?

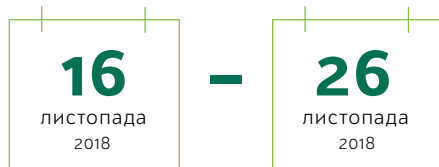
(Якщо документ взагалі відсутній, зазначте варіант «Ні, не затверджений». Якщо документ наявний і доступний в електронному вигляді на сайті суду, то надайте, будь ласка, посилання у графі «Інше». Якщо вона документ наявний, але не доступний на сайті суду, то надішліть його, будь ласка, на електронну адресу trialinsimplewords@gmail.com)

- ні, не затверджена
- так, але на сайті суду не доступне; надіслано на електронну скриньку trialinsimplewords@gmail.com
- інше (вільна відповідь)

Діяльність прес-служби

1. Як ви оцінюєте ефективність роботи прес-служби суду, в якому ви працюєте? (потрібно оцінити від «1» до «10», де «1» — найгірше, а «10» — найкраще)
2. Із якими основними проблемами / труднощами безпосередньо ви стикаєтеся під час виконання ваших обов'язків? (вільна відповідь)
3. Як ви вважаєте, які основні системні зміни необхідні для розвитку інституту прес-служб судів в Україні? (вільна відповідь)
4. Як ви вважаєте, чи доречне формування прес-служби як окремого структурного підрозділу для суду вашої ланки? Якщо так, то яка кількість співробітників (-ць) має входити до підрозділу? (вільна відповідь)
5. Як ви вважаєте, які вимоги мають ставитися до співробітників (-ць) прес-служби? Наприклад, освіта, досвід роботи, досвід державної служби тощо. (вільна відповідь)
6. Додаткові коментарі або ваші побажання. (вільна відповідь)

Період опитування

Опитування проводилось у період із 16 до 26 листопада 2018 року. Розповсюдження опитувальника відбувалося шляхом надсилання офіційного листа на офіційні електронні адреси судів.

Усього було отримано 153 відповіді:

- 125 відповідей від співробітників (-ць) судів **місцевого** рівня, які представляють 120 судів;
- 27 відповідей від співробітників (-ць) судів **апеляційного** рівня, які представляють 25 судів;
- 1 відповідь від співробітниці **Верховного Суду**, яка представляє відповідний суд.

ВСЬОГО ОПИТАЛИ:

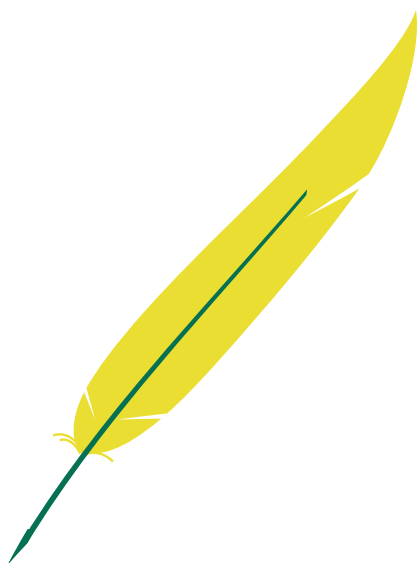

153

співробітника (-ці)
суду

Результати опитування ґрунтуються на інформації, наданої співробітниками (-цями) судів у відповідях на запитання опитувальника.

Результати опитування

Нормативне регулювання прес-служб судів

Положення про прес-службу

У 107 судах місцевого рівня відсутні положення про прес-службу. Серед зазначених причин – відсутність відділу прес-служби та врегулювання діяльності прес-секретаря (-ки) суду в положенні про відповідний відділ, до якого він належить (наприклад, аналітично-інформаційний відділ). 13 представників (-ць) судів місцевого рівня зазначили, що положення про прес-службу затверджене. Водночас, у підтвердження ними було надіслано (див. додатки):

- Положення про прес-службу суду – 1 шт.;
- Положення про відділ інформаційного забезпечення та прес-служби суду – 1 шт.;
- Посадова інструкція головного спеціаліста із забезпечення зв'язків із засобами масової інформації (прес-секретаря) суду – 2 шт.;
- Положення про відділ міжнародно-правової роботи, зв'язків із громадськістю та ЗМІ Львівського апеляційного господарського суду – 1 шт.

У 20 судах апеляційного рівня відсутні положення про прес-службу, із них 4 зазначили, що така ситуація склалась у зв'язку із новоутворенням суду внаслідок реформи і положення будуть затверджені найближчим часом. 5 представників (-ць) судів апеляційного рівня зазначили, що положення про

прес-службу затверджене. Водночас, у підтвердження ними було надіслано (див. додатки):

- Положення про відділ міжнародно-правової роботи, зв'язків з громадськістю та ЗМІ суду – 1 шт.;
- Положення про сектор по взаємодії зі ЗМІ – 1 шт.;
- Положення про прес-центр суду – 1 шт.

14,4%

судів
місцевого
рівня

26%

судів
апеляційного
рівня

У **Верховному Суді** затверджено і діє Положення про управління інформаційною та комунікаційною діяльністю (прес-центр) апарату Верховного Суду

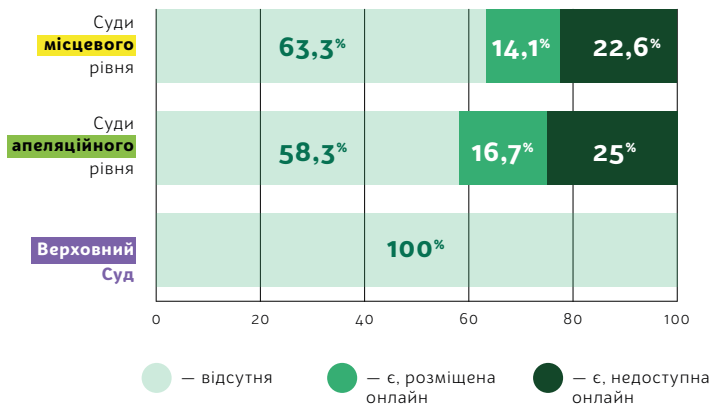
Представниця Верховного Суду зазначила, що у них наявне Положення про управління інформаційною та комунікаційною діяльністю (прес-центр) апарату Верховного Суду. Положення уже затверджено і діє внутрішньо. У відповідь на інформаційний запит Верховним Судом було надано копію документу (див. додатки).

Порядок взаємодії суду із засобами масової інформації

У 18 судах апеляційного рівня відсутній порядок взаємодії суду зі ЗМІ, зокрема, 5 респондентів (–ок) зазначили, що така ситуація склалась у зв'язку із новоутворенням суду внаслідок реформи і положення будуть затверджені найближчим часом. Також до наданого уточнення, в одному суді порядок взаємодії зі ЗМІ міститься у комунікаційній стратегії цього суду. 7 представників (–ць) судів апеляційного рівня зазначили, що порядок взаємодії суду зі ЗМІ затверджений. Ознайомитись із текстами цих документів можна у Додатках.

Комунікаційна стратегія на 2018 чи наступні роки

У 76 судах місцевого рівня відсутні комунікаційні стратегії на 2018 чи наступні роки, у 17 судах місцевого рівня розміщені комунікаційні стратегії онлайн (див. додатки). 27 судів місцевого рівня зазначили, що відповідні стратегії затверджені, але не доступні онлайн, проте лише 7 із них надіслали електронні версії (див. додатки).

У 14 судах апеляційного рівня відсутні комунікаційні стратегії на 2018 чи наступні роки. Із них 5 зазначили, що така ситуація склалась у зв'язку із новоутворенням суду внаслідок реформи. У 4 судах апеляційного рівня розміщені комунікаційні стратегії онлайн (див. додатки). 6 судів апеляційного рівня зазначили, що відповідні стратегії затверджені, але не доступні онлайн, проте жоден із них не надіслав електронну версію.

Представниця Верховного Суду, яка взяла участь у опитуванні, зазначила, що у Верховного Суду не затверджена комунікаційна стратегія на 2018 чи наступні роки.

Робота прес-служб судів

Самооцінка ефективності роботи прес-служб судів

Учасникам (-цям) опитування запропонували оцінити від «1» до «10» ефективність роботи прес-служби суду, в якому вони працюють.

Так, 125 співробітників (-ць) судів місцевого рівня оцінили роботу власних прес-служб у середньому в 6,92 бали. 27 співробітників (-ць) судів апеляційного рівня оцінили роботу власних прес-служб у середньому в 7,89 балів. Одна співробітниця Верховного Суду оцінила роботу власної прес-служби в 9 балів.

Проблеми та труднощі комунікаційної команди суду¹

Під час дослідження представникам (-цям) судів запропонували відповісти на запитання «Із якими основними проблемами / труднощами безпосередньо ви стикаєтеся під час виконання ваших обов'язків?»

Проаналізувавши 125 відповідей від співробітників (-ць) судів місцевого рівня, можна виокремити такі групи проблем та труднощів, що виникають у членів (членкинь) комунікативної команди суду:

Брак часу та перенавантаження прес-секретарів (-ок) судів – наймасовіша проблема. Про це зазначило понад 50 респондентів (-ок):

- «брак часу для виконання покладених на мене як на помічника голови суду обов'язків прес-секретаря суду»;
- «оскільки посадові обов'язки прес-секретаря виконую за сумісництвом, то не вистачає часу для оброблення оперативної інформації щодо діяльності суду, моніторингу правових новин для оперативного розміщення на веб-сторінці суду»;
- «суміщення обов'язків прес-секретаря із обов'язками за основною посадою значно знижує якість роботи прес-служби суду»;
- «враховуючи характеристику робіт, завдання та посадові обов'язки, якісне суміщення функцій прес-секретаря із основним колом посадових обов'язків не можливе»;

¹ Тут і надалі у відповідях респондентів (-ток) наведена пряма мова зі збереженою пунктуацією та виправленими орфографічними помилками з метою полегшення розуміння.

- «недостатність часу для висвітлення тої чи тої інформації, часу для написання прес-релізів тощо, позаяк у пріоритеті є виконання основних обов'язків»;
- «за функціональними обов'язками відповідно до посадової інструкції прерогативою, звичайно, є основна робота, а обов'язки прес-секретаря переходять на другий план»;
- «відсутня посада прес-секретаря, а за виконання обов'язків доплата не здійснюється».

Брак уваги з боку колег та колежанок до комунікаційної функції суду:

- «сприймання суддями виконання завдань прес-секретаря неважливими і непотрібними»;
- «мої думки відносно роботи прес-секретаря доволі часто відрізняються з уявленнями керівних органів»;
- «вони [судді] неохоче йдуть на спілкування з пресою або громадськістю. І це стає серйозною перешкодою в роботі секретаря», «відсутність ініціативи з боку суддів у підготовці матеріалів для висвітлення у ЗМІ»;
- «судді не розуміють навіщо потрібна прес-служба у суді»;
- «судді суду не контактують із прес-службою, зокрема, не повідомляють про резонансні справи чи присутність ЗМІ на засіданні»;
- «судді відмовляються комунікувати як із громадськістю, так і з прес-службою суду»;
- «усі завдання та заходи виконуються та проводяться тільки мною, адже працівники суду вважають, що це не входить до кола їх обов'язків»;
- «відсутність підтримки від керівництва»;
- «відсутність судді-спікера»;
- «також відсутня співпраця з суддею-спікером, вважаю суддя-спікер обраний формально».

Невідповідність освіти, брак знань та навичок:

- «як правильно вести сторінку у “Фейсбуці” та сторінку офіційного сайту суду»;
- «необхідні регулярні навчання, а також мінімум п'ятиденні курси щодо опанування навичок роботи»;
- «порядок підготовки до брифінгу та прес-конференцій»;
- «покладення обов'язків прес секретаря на людину, яка не має жодного відношення до журналістики та “красного слівця”»;
- «юристу важко бути прес-секретарем»;
- «відсутність в суді професійної особи з освітою журналіста»;
- «проблеми технічного характеру. Безпосередньо пов'язані з наповненням сайту, розміщенням фотографій та інфографіки. Залучаю працівників комп'ютерного відділу, адже сама не розумію до кінця як і у який спосіб розміщується, а для оперативнішого виконання хотілося би або спрощену систему розміщення, або людину, що є безпосереднім працівником відділу прес-служби і володіє такими навичками»;
- «[виконувати обов'язки] в.о. прес-секретаря повинна особа з відповідним фаховим рівнем освіти»
- «хотілося би, щоб створили та організували тренінги з ораторської майстерності».

Відсутність прес-центру як відокремленого підрозділу:

- «[відсутні] чіткі завдання, обов'язки судді-спікера, прес-секретаря»;
- «відсутній окремий підрозділ прес-служби»;
- «відсутність окремого підрозділу прес-служби».

Недостатнє матеріально-технічне забезпечення:

- «прес-конференції, зустрічі з представниками ЗМІ, які проводяться у робочих кабінетах, або випадкових приміщеннях, оскільки зали судових засідань зайняті під проведення судових засідань, не сприяють формуванню позитивного іміджу суду, створюють проблеми у спілкуванні з журналістами»;
- «відсутність необхідного матеріально-технічного та кадрового забезпечення, наприклад, оператора, фотографа, техніки для зйомки»;
- «брак працівників, відсутність доступу до Інтернету, буклетів із інформацією, коштів на інформаційні стенди, кольоровий принтер тощо»;
- «відсутність сучасного комп'ютера, банерів, спеціально обладнаного приміщення для спілкування зі ЗМІ тощо»;
- «відсутність приміщення для комунікаційної діяльності».

Не достатньою мірою налагоджена внутрішня комунікація:

- «оперативність отримання інформації про справи, що надходять до провадження»;
- «відсутність якісної (достовірної) статистичної інформації»;
- «недостатня обізнаність щодо наявності в провадженні суду справ, які викликають суспільний інтерес, на етапі їх надходження»;
- «неповідомлення працівниками суду про участь у судових засіданнях представників ЗМІ»;
- «бюрократія у погодженні текстів статей зумовлює їх неактуальність у часі (стосується сторінки у “Фейсбук”)».

Не налагоджена взаємодія із місцевими ЗМІ:

- «відсутність місцевого телебачення, лише одна районна газета»;
- «проблема полягає у тому, що у районних центрах немає ЗМІ як таких, а відповідно немає із ким співпрацювати»;
- «відсутність контактів зі ЗМІ»;
- «відсутність інформаційних приводів, які би викликали інтерес, відсутність ЗМІ у районі»;
- «часті випадки неповаги до суду та працівників суду з боку журналістів»;
- «інформація, яка висвітлюється журналістами не завжди відповідає дійсності»;
- «замалий досвід спілкування зі ЗМІ»;
- «непрофесійність журналістів, бажання журналістів висвітлювати тільки негатив, а не позитив»;
- «ЗМІ не завжди висвітлюють інформацію коректно і доводиться пояснювати по декілька разів або спростовувати»;
- «низький рівень комунікації між судами та ЗМІ, судами та учасниками судового процесу».

Упереджене ставлення до судів:

- «прозорість, підзвітність та відкритість, відсутність довіри населення до судової системи»;
- «упередженість ЗМІ та громадськості до судів в цілому часто призводить до спотворення інформації, яку має намір донести суддя-спікер».

17 респондентів (–ок) із 125 зазначили, що труднощі відсутні.

Проаналізувавши 27 відповідей від співробітників (-ць) судів апеляційного рівня, можна виокремити такі групи проблем та труднощів, що виникають у членів (-кинь) комунікаційної команди суду:

Перенавантаження суддів:

- «у суддів велике навантаження і вони майже не мають часу брати участь у телепроектах та інших заходах»;
- «завантаженість суддів-спікерів. У підсумку в них бракує часу для комунікаційної діяльності».

Побоювання суддів щодо публічних комунікацій:

- «суд лише звикає до відкритості та розповідати про свою діяльність громадськості, тому поки є настроєність в окремих суддів у розповідях про справи, які вони розглядають, аби відписати їх на сайт; та з кожним днем цього стає дедалі менше»;
- «деякі судді скептично ставляться до інституту спікерства та прес-служби, вважаючи, що судді повинні займатися виключно професійною діяльністю»;
- «побоювання суддів, що надмірна відкритість може зашкодити авторитету і неупередженості правосуддя».

Брак часу та перенавантаження прес-секретарів (-ок) судів:

- «велике навантаження (адміністрування офіційного сайту, ведення сторінки в соцмережі, написання офіційних листів, привітань (зокрема, для поштових вітальних листівок), запис інтерв'ю із працівниками суду; написання щоп'ятничного інтерв'ю; фотографування; обробка фото; щоденний огляд ЗМІ; виготовлення інфографіки, презентацій, колажів; висвітлення резонансних справ (а їх буває

декілька на день); підготовка історичного нарису про суд; організація комунікаційних заходів тощо)».

Не достатньою мірою налагоджена внутрішня комунікація:

- «небажання окремих суддів, які головують, погоджувати (перевіряти) написану прес-секретарем інформацію про рішення у резонансних справах»;
- «внутрішня комунікація; усі працівники суду, включаючи суддів та апарат суду, мають працювати на досягнення кращих результатів взаємодії суду з громадськістю та ЗМІ»;
- «небажання суддів надавати інформацію щодо розгляду справ»;
- «збір інформації про справи, що надійшли до суду»;
- «налагодження комунікації з помічниками суддів».

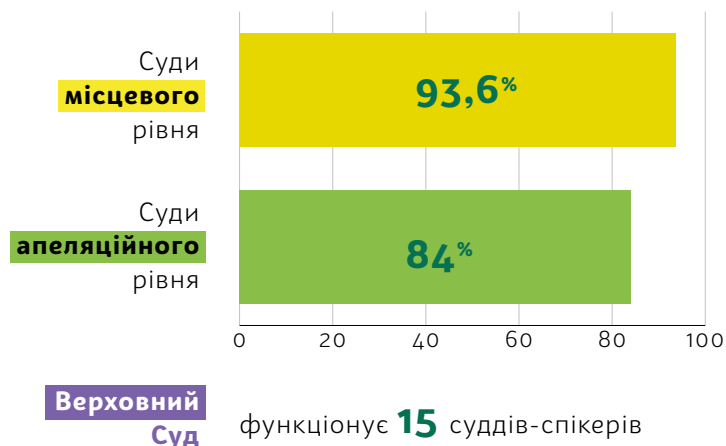
Недостатнє матеріально-технічне забезпечення:

- «відсутність прес-залу»;
- «брак коштів на проведення комунікаційних заходів (виготовлення банерів, буклетів, пам'яток, іншої іміджевої продукції; прес-сніданки, прес-ланчі; послуги фотографа та відеографа)».

Окремі співробітники (-ці) судів апеляційного рівня вказали труднощі як-от: дефіцит інформації про повноваження та діяльність прес-секретаря, необхідність у підвищенні кваліфікації прес-секретаря (-ки) суду та судді-спікера (-ки), упереджене ставлення громадськості до судової системи в цілому, нерозуміння значення прес-служби суду як громадськістю (а також учасниками (-цями) процесів, журналістами (-ки), так і окремими суддями.

Про відсутність труднощів зазначили 5 респондентів (-ок) із 27.

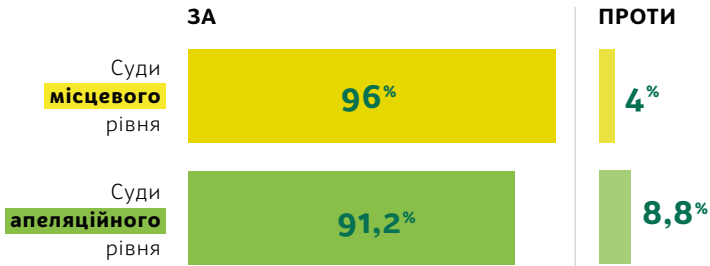
Посада судді-спікера

У березні 2015 року Рада суддів України ухвалила рішення № 14 про запровадження інституту судді-спікера в українських судах. Поява інституту суддів-спікерів вплинула на процес комунікації судів із суспільством, адже через призму особистості судді-спікера люди починають бачити у суді людське обличчя, а не знеособлений державний орган.

На сьогоднішній день судді-спікери (-ки) є у більшості судах. Так, серед 125 судів місцевого рівня судді-спікери (-ки) відсутні лише у 8 судах. Серед причин відсутності зазначається брак кількості суддів. Кількість суддів-спікерів (-ок) у судах місцевого рівня варіюється від одного до трьох, найчастіше — одна особа. З 25 судів апеляційного рівня судді-спікери (-ки) відсутні лише у 4 судах. У всіх чотирьох випадках причиною являється початок роботи новоутворених судів і у результаті потреба обрати нових суддів-спікерів (-ок). Кількість суддів-спікерів (-ок) у судах апеляційного рівня варіюється від одного до чотирьох, найчастіше — дві особи. У Верховному Суді функціонує 15 суддів-спікерів (-ок).

Створення відокремлених прес-служб судів

Під час дослідження представникам (-цям) судів запропонували відповісти на запитання «Як ви вважаєте, чи доречне формування прес-служби як окремого структурного підрозділу для суду вашої ланки? Якщо так, то яка кількість співробітників має входити до підрозділу?»

На це запитання ствердно відповіли 26 співробітників (-ць) судів апеляційного рівня. Єдиний респондент (-ка), хто відповів ні, висунув альтернативну ідею, яка полягає у формуванні «двох-трьох відповідальних працівників (-ниць), які будуть у відділі забезпечення діяльності голови суду, адже законодавством передбачено, що голова суду представляє суд як орган державної влади у відносинах із іншими органами державної влади».

У середньому члени (-кині) комунікаційної команди судів апеляційного рівня бачать необхідність у 3-ох співробітниках (-цях) прес-служби.

«Для суду обласного рівня це [формування прес-служби як окремого структурного підрозділу] є доречним. Це допомогло б швидше відстежувати інформацію, яка викликає підвищений інтерес у населення, доводити її до відома населення. Проводити більшу кількість комунікаційних заходів із населенням та ЗМІ,

збільшуючи позитивний імідж суду і підвищуючи рівень довіри», – прес-секретарка апеляційного суду.

Думки представників (–ць) співробітників (–ць) судів місцевого рівня розділились. Лише 11 із 125 респондентів (–ок) відповіли, що формування прес-служби як окремого структурного підрозділу не потрібне. Решта 114 представників (–ць) комунікаційних команд судів підтримали ідею формування прес-служби як окремого структурного підрозділу для великих судів та введення окремої посади прес-секретаря (–ки) для невеличких судів.

У середньому члени комунікаційної команди судів місцевого рівня, що виступають за створення окремих прес-служб, бачать необхідність не менш ніж у трьох співробітниках (–цях) прес-служби.

«Наразі для нашого місцевого суду не є доречним формування прес-служби суду, як окремого підрозділу. Достатньо ввести одну штатну одиницю прес-секретаря суду. Проте після закінчення процедури реорганізації судів і об'єднання нашого суду з двома іншими в окружний, вважаю за доцільне формування прес-служби окружного суду як окремого структурного підрозділу», – заступник керівника апарату міськрайонного суду обласного центру.

«Прес-секретар та суддя-спікер є ключовими особами у відносинах зі ЗМІ та громадськістю, тому формування прес-служби як окремого структурного підрозділу для судів є цілком доречним у наш час», – головна спеціалістка із судової статистики, кодифікації, по роботі зі зверненнями громадян районного суду обласного центру.

Співробітники (-ці) прес-служб судів

Під час дослідження представникам (-цям) судів запропонували відповісти на запитання «Як ви вважаєте, які вимоги мають ставитися до співробітників прес-служби? Наприклад, освіта, досвід роботи, досвід державної служби тощо».

Відповіді на це запитання не різняться залежно від рівня суду та характеризуються різноманіттям, а, як наслідок, взаємовиключністю відповідей респондентів (-ок).

Більшість респондентів (-ок) пропонують такі кваліфікаційні вимоги до співробітників (-ць) прес-служб судів:

- громадянство України;

- вільне володіння державною мовою;

- наявність вищої освіти в галузі права та/чи журналістики;

- досвід роботи за фахом (проте деякі респонденти (-ки) вказують, зокрема, на потребу мати досвід роботи в органах судової влади);

- особисті риси: комунікабельність, доброзичливість, креативність, бажання працювати та розвиватись, організованість, відповідальність, презентабельний вигляд, уміння лаконічно та грамотно висловлювати думки, вміння логічно мислити, організаторські здібності, вміння діяти в екстремальних ситуаціях.

Вдосконалення прес-служб судів

Під час дослідження представникам (-цям) судів запропонували відповісти на запитання «Як ви вважаєте, які основні системні зміни необхідні для розвитку інституту прес-служб судів в Україні?».

Під час аналізу відповідей респондентів (-ок) не виявлено якісних відмінностей залежно від рівня суду, тому відповіді наведені у систематизованому вигляді. Отже, представники (-ці) комунікаційних команд суддів вважають за потрібне:

- запровадження та реалізація **єдиної інформаційної політики** на всіх рівнях судової гілки влади;
- наявність **посади прес-секретаря (-ки)** суду як самостійної одиниці;
- функціонування **відокремлених прес-служб** за стандартизованою моделлю;
- **розширення** штату прес-служб;
- належне **фінансування** прес-служб та оплата праці її співробітників (-ць);
- створення **міні-прес-центрів** для проведення комунікаційних заходів;
- **удосконалення порталу «Судова влада України»** (зокрема скорочення обмежень для прес-секретарів (-ок) при роботі із порталом);
- проведення **інформаційної роботи серед населення** щодо діяльності судів загалом та прес-служб судів зокрема;

- проведення **роз'яснювальної роботи серед керівництва** судів щодо необхідності проведення комунікаційної роботи;
- налагодження **комунікації** між прес-службою та іншими співробітниками (-цями) суду;
- організація **навчальних програм** для співробітників (-ць) прес-служб та прес-служб спільно із іншими працівниками (-цями) апарату суду;
- організація майданчиків для **обміну досвідом** між українськими прес-службами судів та із закордонними колегами (колежанками) у відповідній сфері;
- проведення **навчальних програм** для медіа щодо судової журналістики;
- запровадження спільних **програм** взаємодії судів та медіа.

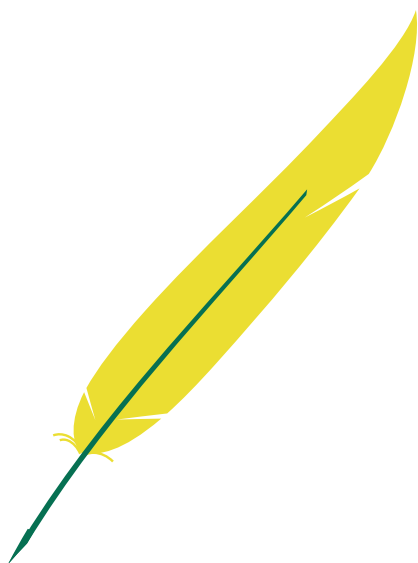
«Коли до суду надходить резонансна справа, про неї потрібно повідомляти прес-секретареві, щоб у разі виникнення мітингу, вони були обізнані з подробицями справи. Інакше виникає ситуація, що прес-секретар взагалі не розуміє із приводу якої ситуації біля стін суду мітинг», — заступниця керівника апарату районного суду.

«Посада прес-секретаря суду є досить важливим і відповідальним кроком на шляху реформування та встановлення довіри громадян до судової системи. Однак у реаліях сьогодення, враховуючи надмірне навантаження суддів та працівників апарату суду, відсутність потрібної кількості кадрів, відсутність системного навчання працівників апарату (зокрема нових кадрів), відсутність поліпшення належних умов праці, виконання обов'язків прес-секретаря суду відходить на другий план.

Насамперед, потрібно вводити окрему штатну одиницю прес-секретаря суду, яка буде не лише наповнювати сайт суду мінімальною, потрібною інформацією, а й всебічно виконувати функцію ефективних взаємовідносин із цільовою аудиторією суду, підвищувати обізнаність про діяльність суду, вирішувати комунікативні задачі, забезпечувати розвиток інформаційних зв'язків і сприяти створенню позитивного іміджу суду та судової системи», – прес-секретарка районного суду міста.

«Наголошувати саме керівництву суду, суддям-спікерам сприяти у виконанні своєї роботи прес-секретарям, що насамперед полягає у тому, щоб не тільки не боятися спілкування із представниками ЗМІ або телебачення, громадянами, а й суду першому робити такі кроки шляхом надання інтерв'ю, проведення Днів відкритих дверей, ініціювання прес-конференцій тощо», – головна спеціалістка із забезпечення зв'язків зі ЗМІ міськрайонного суду обласного центру.

Висновки

1. Більшість судів не мають нормативно-правових актів, що регулювали б діяльність прес-служби суду. Це зумовлено як відсутністю прес-служби суду, так і нерегульованістю цього напрямку роботи. Ця проблема характерна як для місцевих, так і для апеляційних судів.
2. У низки судів місцевого та апеляційного рівнів існує затверджений нормативно-правовий документ, що регулює порядок взаємодії суду зі ЗМІ. Водночас цей документ часто не розміщений на офіційній сторінці суду.
3. У понад 50% місцевих та апеляційних судах, що взяли участь у опитуванні, відсутні комунікаційні стратегії на 2018 чи наступні роки. Представниця Верховного Суду, яка взяла участь у опитуванні, зазначила, що у Верховного Суду вона теж не затверджена.
4. Помітна тенденція, що чим «вище» ланка суду, тим вище члени (членкині) комунікаційної команди оцінюють свою роботу. Так, у середньому місцеві суди оцінили свою роботу власних прес-служб на 7 балів, апеляційних – на 8 балів, Верховний Суд – на 9 балів. Однією із причин такої тенденції може бути кількість співробітників (-ць), що зростає залежно від рівня суду, та, як наслідок, впливає на якість роботи. А також той факт, що в апеляційних судах зазвичай прес-секретар (-ка) діє як самостійна одиниця, а не за сумісництвом.
5. Можна виокремити такі групи проблем та труднощів, що виникають у членів комунікаційної команди суду: брак часу та перенавантаження прес-секретарів (-ок) судів, брак уваги з боку колег (колежанок) до комунікаційної функції суду, невідповідність освіти, брак знань і навичок, відсутність прес-центру як відокремленого підрозділу, недостатнє матеріально-технічне забезпечення, не налагоджена достатньою мірою внутрішня комунікація, не налагоджена

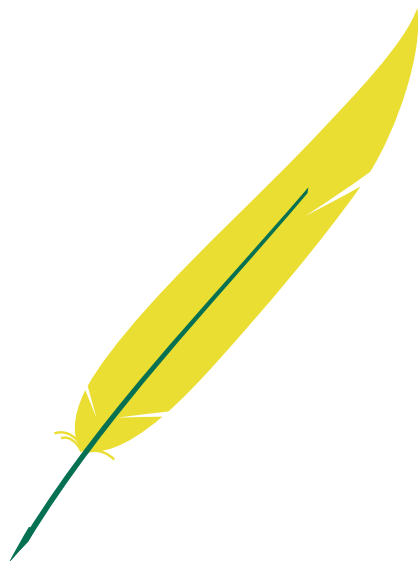
взаємодія із місцевими ЗМІ, упереджене ставлення до судів, перезавантаження суддів, побоювання суддів публічно комунікувати.

6. Головною проблемою членів (членкинь) комунікаційних команд судів, що взяли участь у опитуванні, є брак часу та перенавантаження прес-секретарів (-ок) судів. Особливо це актуально для місцевих судів, де виконання обов'язків прес-секретаря (-ки) переважно покладено на інших співробітників (-ць) суду.
7. Популярною проблемою для прес-служб місцевих та апеляційних судів є незрозуміння з боку інших співробітників (-ць) суду (як адміністративних, так і, власне, суддівського корпусу) важливості комунікаційної функції суду.
8. Впровадження посади судді-спікера відбулося майже у всіх судах усіх рівнів. Якщо відсутність посади є, то носить тимчасовий характер.
9. Майже всі респонденти (-ки) підтримують ідею створення відокремленої прес-служби судів апеляційного рівня та введення окремої оплачуваної посади прес-секретаря (-ки) у судах місцевого рівня.
10. Більшість респондентів (-ок) підтримують ідею наступних вимог до співробітників (-ць) прес-служб судів: громадянство України, вільне володіння державною мовою, наявність вищої освіти в галузі права та / чи журналістики, досвід роботи за фахом (низка респондентів (-ок) вказують на необхідності мати досвід роботи в судах або органах судової влади), наявність певних особистих рис.

11. Учасники (-ці) опитування пропонують наступні дії для удосконалення діяльності прес-служб:
 - запровадження та реалізація єдиної інформаційної політики на всіх рівнях судової гілки влади;
 - наявність посади прес-секретаря (-ки) суду як самостійної одиниці;
 - функціонування відокремлених прес-служб за стандартизованою моделлю;
 - розширення штату прес-служб;
 - належне фінансування прес-служб та оплата праці її співробітників (-ць);
 - створення міні-прес-центрів для проведення комунікаційних заходів;
 - удосконалення порталу «Судова влада України» (зокрема скорочення обмежень для прес-секретарів (-ок) під час роботи з порталом;
 - проведення інформаційної роботи серед населення щодо діяльності судів загалом і прес-служб судів зокрема;
 - проведення роз'яснювальної роботи серед керівництва судів щодо необхідності проведення комунікаційної роботи;
 - налагодження комунікації між прес-службою та іншими співробітниками (-цями) суду;
 - організація навчальних програм для співробітників (-ць) прес-служб та прес-служб спільно із іншими працівниками (-цями) апарату суду;

- організація майданчиків для обміну досвідом між українськими прес-службами судів й із закордонними колегами (колежанками) у відповідній сфері;
- проведення навчальних програм для медіа щодо судової журналістики;
- запровадження спільних програм взаємодії судів та медіа.

Рекомендації

1. Судам розміщати на офіційних сайтах затверджені нормативно-правові акти, які стосуються взаємодії із громадськістю та ЗМІ.
2. Створити окремі прес-служби судів апеляційного рівня.
3. Впровадити окрему посаду прес-секретаря (-ки) суду місцевих судів (без покладення обов'язків на інших співробітників (-ць)).
4. Продовжити дослідження функціонування прес-служб судів із залученням незалежних від органів судової влади та самоврядування організацій та інституцій.
5. Із залученням правозахисного та журналістського середовищ розробити нормативно-правовий акт щодо типового функціонування прес-служб судів та відповідно внести зміни у Типову посадову інструкцію прес-секретаря суду, затвердженої наказом Державної судової адміністрації України 6 листопада 2013 року № 145 на основі виробленої практики та отриманої інформації від представників судів.

Для довідки:

ГО «Вектор прав людини» — правозахисна організація, заснована в 2016 році. Головною метою організації є реалізація та захист основоположних свобод, прав людини через сприяння практичному виконанню норм та принципів, викладених у міжнародних документах, ратифікованих Україною та усіх інших зобов'язань України у сфері прав людини та основоположних свобод.

Детальніше про ГО «Вектор прав людини» за посиланням:

<http://hrvector.org>

<https://www.facebook.com/hrvector.org>

Електронна адреса: info@hrvector.org

Проект «Суд людською мовою» — основний напрямок діяльності ГО «Вектор прав людини» та створений для захисту права на справедливий суд та просвітницької роботи для широкого кола населення у даній галузі. Ініціатива об'єднує громадських активістів, ІТ спеціалістів та професійних юристів.

Детальніше про «Суд людською мовою» за посиланням:

<https://adobe.ly/2nfsqqZ>

<https://www.facebook.com/trialinsimplewords>

Електронна адреса: trialinsimplewords@gmail.com

СУД ЛЮДСЬКОЮ
МОВОЮ
#trial in simple words